

Dokumentarfilm: Ofre genopfører Syriens værste fængsel

Tidligere politiske fanger bearbejder deres traumer fra et årelangt fængselsophold i Syrien ved at genopføre overgrebene. Mød instruktøren og se den barske dokumentarfilm 'Tadmor' til filmfestivalen Arabian Nights i København.

Det er næsten tortur om igen. En lille gruppe midaldrende mænd står foroverbøjet med hænderne på ryggen og læner panden op ad muren.

I fællesskab har de sat tremmer for vinduerne i en forladt skolebygning uden for Beirut og boret skudhuller i væggene med en boremaskine. De gør sig klar til at genindspille rædslerne, som de var udsat for under deres årelange ophold i Syriens berygtede fængsel Tadmor, i forbindelse med borgerkrigen i Libanon og Syriens besættelse af landet.

Dokumentarfilmen ‘Tadmor’, som vises i København under filmfestivalen Arabian Nights i Cinemateket fra d. 18. august – 8. september, er et klaustrofobisk kammerspil om de grufulde tilstande i et syrisk fængsel med glimt af indsigter i, hvordan man overlever.

Et nyt, fælles sprog

Ved skiftevis at spille offer og gerningsmand rekonstruerer de 23 mænd overgrebene og fortæller i interviews åbent om at leve i fængslets små, mørke rum med endeløse dage med tortur og ydmygelser. Dette rollespil er et fortællegreb, som andre dokumentarfilm såsom *The Act of Killing* fra 2012 har benyttet sig af med stor succes, fordi det giver seeren mulighed for indlevelse. Også i *Tadmor* har det den ønskede virkning.

Oprindeligt var det ikke planen, at de tidligere fanger skulle genopføre deres traumatiske oplevelser, fortæller instruktøren Monika Borgmann over en telefonforbindelse til Libanon.

“At perfome blev deres sprog. Ord er ikke altid tilstrækkeligt til at beskrive det ubeskrivelige”, siger Monika Borgmann.

Det har været en lang proces at lave dokumentarfilmen. Monika Borgmann og hendes mand og medinstruktør Lokman Slim lærte de medvirkende at kende i 2008 i Beirut og derfra voksede idéen om at skildre deres oplevelser. De efterfølgende år opbyggede de en fortrolighed og tillid til hinanden. Borgmann fortæller, at når de tidligere politiske fanger fortalte om overgrebene, rejste de sig op fra stolen og imiterede hvad der havde hændt. Mændene kunne nemmere “tale” sammen på denne måde, og det førte til, at de selv opførte en live-performance i Beirut, som senere blev opført også i Tyskland.

Det udviklede sig videre til scener i dokumentarfilmen.

Hvordan reagerede de på at opføre minderne?

“Det var ekstremt svært for dem. Det førte dem tilbage til individuelle og kollektive traumer gennem flashbacks. Men det var deres ønske at fortælle verden om, hvad der skete på denne måde. De ledte an og vi fulgte efter”, siger Monika Borgmann.

“De føler et moralsk ansvar overfor dem, som døde og de som stadig sidder

i fængsel i Syrien, om at fortælle, hvad der skete”, siger hun.

En tidligere politisk fange fortæller, hvordan han måtte bide sig i trøjen, når vagterne piskede ham i det berygtede fængsel Tadmor i Syrien. Foto: 'Tadmor'.

Forrædere i Libanon

Under borgerkrigen i Libanon fra 1975-1995 forsvandt der mange mennesker, som sympatiserede med andre politiske overbevisninger end dem i det Syriske regime. Mange libanesere blev sendt i fængsel i Syrien, hvor de ofte blev flyttet rundt. Tadmor fængslet blev anset for at være sidste stop.

“Tadmor bliver anset for at være det værste af fængslerne i Syrien. Her blev man ikke længere afhørt af efterretningstjenesterne. Man var der kun for at lide”, fortæller Monika Borgmann.

Rapporter fra menneskerettighedsorganisationer som [Amnesty International](#) og [Human Rights Watch](#) bekræfter dette billede.

Tadmor blev drevet af Bashar Al-Assad og var fuldt operationelt indtil 2015, hvor ISIS krigere stormede stedet og befriede fangerne i et propaganda-stunt, der blev filmet og lagt på YouTube. Det gav adgang til [nye fotos](#) af de umenneskelige forhold inde fra fængslet.

Fængslet ligger i den historiske by Palmyra, der engang var en rig oase i ørkenen nordøst for Damaskus. Palmyras ruiner er betegnet af UNESCO som kulturskatte med “fremragende universel værdi” og har tiltrukket

tusindvis af turister inden opstanden i 2011 og fremkomsten af terrorgruppen ISIS.

De fleste af de politiske fanger, som medvirker i dokumentaren, blev løsladt i 2000 efter den tidligere leder Hafez al-Assad døde og hans søn og nuværende leder Bashar al-Assad overtog magten.

De tidligere politiske fanger, som medvirker i dokumentarfilmen sad fængslet i Syrien mellem 8-15 år, nogle op til fem år i Tadmor. Da de vendte hjem til Libanon var landet fortsat besat af Syrien, og de blev anset for forrædere over en bred kam. Ingen modtog compensation og ingen fik psykologisk hjælp, fortæller Borgmann.

“De var unge mænd på omkring 18-20 år, da de blev sat i fængsel i Syrien og i midt-trediveerne, da de vendte hjem. Ingen uddannelse, ingen arbejdserfaring, blot fysisk og psykisk fuldstændigt ødelagte. Derfra skulle de bygge deres eksistens op”, siger Monika Borgmann.

Hør mere om, hvordan det er gået for de medvirkende og for andre politiske fanger, når Monika Borgmann fortæller om tilblivelsen af dokumentarfilmen d. 8. september i Cinemateket, København.

Instruktører af Tadmor: Lokmar Slim og Monika Borgmann.